O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”
Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti
O.SH.Bazarov
“27” 06 2024 yil

Ro‘yhatga olindi № 05/04/024
“27” iyun 2024 yil

“IQTISODIYOTNI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISH USULLARI ” FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi: 300 000 - Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot.

Ta’lim sohasi: 310 000 - Ijtimoiy va hulq atvorga oid fanlar;

Ta’lim yo‘nalishi: 60310100 - Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo‘yicha);

Qarshi 2024-yil

Fan/modul kodi REGECO6		O'quv yili 2024-2025	Semestr 7-8	Kreditlar 6/6	
Fan/modul turi Tanlov fanlari		Ta'lim tili O'zbek/ rus		Haftadagi dars soatlari 5/5	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
	Iqtisodiyotni davlat tomonidan tartibga solish usullari	74/74	106/106	180/180	

2\.

I. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarda iqtisodiyotni tartibga solishning davlat mexanizmining o'ziga xos xususiyatlari, shakl va usul, vositalari, davlatning iqgisodiy siyosati to'g'risidagi tizimli, keng qamrovli nazariy bilim va amaliy kunikmalarini xosil qilishdan iborat.

Fanning vazifalari - iqtisodiyotni tartibga solishning bozor mexanizmi bilan birgalikda davlat mexanizmining amal kilish soxalarini va shakllarini kursatish; iqtisodiyotni boshqarish va tartibga solishda davlat iqtisodiy siyosatining urni xakidagi turli konsepsiyalarni taxlil etish va rivojlangan mamlakatlar tajribalarini urganish; O'zbekistonda iqtisodiyotni tartibga solish mexanizmining shakllanishi va rivojlanishi, davlatning bosh isloxotchi vazifasini bajarishi; davlat iqtisodiy siyosatining maqsadlari, vazifalari va ularni amalga oshirishning yunalishlari, usul va vositalarini xamda iqtisodiyotni tartibga solishning shakl va vositalarini taxlil qilish; iqtisodiyotni tartiblashning bozor va davlat mexanizmlari uygunligini ta'minlash yunalishlarini urgatishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1. Mavzu.Bozor Iqtisodiyoti sharoitida davlatning funksiyalari va Iqtisodiy siyosatining maksadlari.

Iqtisodiyotni boshqarishning bozor mexanizmi, unnng faoliyat soxasi. Faoliyat soxasining chegaralari. Iqtisodiyotga davlatning aralashuvi va Iqtisodiyotni davlat tomonidan boshqarishning zarurati. Faqat bozor yoki bozor mexanizmi orqali tartibga solib bulmaydigan ijtimoiy va takror ishlab chikarish jarayonlari. Davlat bajarishi shart bulgan ijgimoiy- Iqtisodiy funksiyalari va vazifalari. Iqtisodiyotni davlat tomonidan boshqarishdan kuzlangan asosiy maksadlar. Iqtisodiy siyosat tushunchasining mazmuni. Iqtisodiy siyosat elementlari va tamoyillari. Jamiyat va davlat manfaatlarining ustuvorligi. Iqtisodiyot subyektlarining xokimiyat organlari bilan uzaro munosabatlari.Iqtisodiy resurs va daromadlarning aylanishini okilona boshkarish. Iqtisodiy siyosat texnologiyalari. Iqtisodiy soxani boshkarish va tartibga solishning ma'muriy va Iqtisodiy usullari va vositalari. Iqtisodiy siyosat maksadlari. Iqtisodiyotni boshkarish va tartibga solishning samarali tizimini yaratish. Siyosiy va Iqtisodiy strategiya. Davlat iqtisodiy strategiyasi turlarining klassifikatsiyasi. Iqtisodiy siyosat turlarining klassifikatsiyasi. Jaxon moliyaviy-Iqtisodiy inkirozi davrida Iqtisodiyotni tartibga solinishning uziga xos yuli.

2.Davlat iktisodiy siyosati va iktisodiyotni davlat tomonidan tartibga solishning nazariy asoslari.

Merkantilizm maktabi namoyondalari va fiziokrat maktabi asoschisi Fransua Kenening iktisodiyotni boshkarishda davlatning roli xakidagi nazariy karashlari. Iktisodiy rivojlanishda davlatning urni xakida Angliya klassik siyosiy iktisod namoyondalari konsepsiyasi. Iktisodiy liberalizm, iktisodiy rivojlanishda davlatning roli muammolari va uning mazmuni. 1929-1933 ykllardagi jaxon iktisodiy inkirozi sabokdari va inkirozga uchraga niktisodiy liberalizm nazariyasida iktisodiyotni rivojlantirishning bozor mexanizmi urni xakida. Davlatning iktisodiy roli va siyosati xakidagi karashlar borasida Keyns inkilobi. Iktisodiyotni davlat tomonidan boshkarish usullari va shakllari buyicha Keyns konsepsiyasining asosiy mazmuni. Iktisodiy rivojlanishni boshkarish dadavlatning roli xakida zamonaviy nazariy. Zamonaviy nazariyada ikki mukobil maktablarning aralashishi: yangi konservator va yangi keynschilik. Monetar nazariya va siyosatning iktisodiyotni tartiblash vositalari. Jaxon moliyaviy-iktisodiy inkirozining kelib chikish sabablari va xususiyatlari.

3. O'zbekistonda isloxotlar va davlat iktisodiy siyosatining iktisodiyotni tartibga solish mexanizminnng shakllanishi.

Iktisodiyotni davlat tomonidan tartibga solish mexanizmi. O'zbekistonda iktisodiy isloxotlar maksadi va strategiyasi. Davlatning bosh isloxotchi sifatidagi vazifalari. Sobik totalitar tuzumning iktisodiyotni boshkarish organlari va ularning markazlashtirilgan, ma'muriy-buyrukbozlik boshkarish usullarining salbiy okibatlari. Uzbekistonda ijtimoiy yunaltirilgan bozor iktisodiyotiga utish sharoitida institusional(ma'muriy) isloxotlarining zarurligi va maksadi. Institusional(ma'muriy) isloxotlarning asosiy yunalishlari. Institusional(ma'muriy) isloxotlar va iktisodiyotni boshkarish tizimining tubdan uzgartirilishi jarayonlari. Iktisodiyotni davlat tomonidan boshkarishning yangi tizimining yaratilishi. Davlatning iktisodiyotni tartibga solishga karatilgan yangi strategiyasi va siyosatining maksadi, vazifalari va asosiy yunalishlari. Jaxon moliyaviy-iktisodiyinkirozi davom etayotgan sharoitda Uzbekistonda davlat iktisodiy siyosatining iktisodiyotni tartibga solish mexanizmi faoliyatining ijobiy natijalari.

4.O'zbekistonda davlat mulkini xususiylashtirish va boshkarish-iktisodiyotni tartibga solish vositasi.

Davlat mulki va tadbirkorligi. Iktisodiy siyosatda davlat mulkining urni va axamiyati masalasi. Davlat mulkining bozor iktisodiyotini davlat tomonidan taribga solishdagi urni va axamiyati. Ikgisodiyotning davlat va xususiy sektorlarining uzaro alokadorligi xamda ta'siri. Davlat tadbirkorligi va uning iktisodiyotni tartibga solishdagi urni va axamiyati.

Davlat tomonidan xususiy biznes va tadbirkorlikningrivojlanishini ragbatlantirish mexanizmi. Davlatning mulkchilik munosabatlarini tartibga solish siyosati. O‘zbekistonda davlat mulkini xususiylashtirishning maksadi va boskichlari. Davlat mulkini xususiylashtirishning xozirgi boskichining uziga xos xususiyatlari. Davlat mulkini boshkarish. Davlat mulkining xususiy sektor rivojlanishini kullab-kuvvatlashdagi axamiyati.Davlat xaridi va uning ichki bozorni, ichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishdagi axamiyati.
Xususiy mulk va mulkchilik munosabatlarining davlat tomonidan ximoya kilinishi va kafolatlanishi.Davlat mulkini xususiylashtirish va oshkarish samaradorligini oshirish yullari

5.Ijtimoiy-iktisodiy rivojlanishni dasturlash, prognozlashtirish va rejalashtirish.

Ijtimoiy-iktisodiy rivojlanishni dasturlash va rognozlashtirishning zarurligi va axamiyati.Prognozlashtirishning kgisodiy siyosatda tutgan urni. Prognozlar klassifikasiyasi: faol va passiv, makroiktisodiy va mikroiktisodiy, uzok va u rta muddatli prognozlar.Ilmiy prognozlashtirishning prinsiplari va prognozlarni ishlab chikish boskichlari, usullari. Dasturlash va rejalashtirish davlatning iktisodiy boshkaruvi funksiyalari sifatida. Dasturli- maksadli rejalashtirish nazariyasining asoslari. Maksadli dasturlar klassifikasiyasi va ularni ishlab chikish prinsiplari va boskichlari.
Direktiv reja.Indikativ rejalashtirish. Iktisodiyotni dasturlash,prognozlashtirish,rejalashtirish vositalari yordamida davlat tomonidan tartibga solishning uziga xos xususiyatlari va axamiyati.
Rivojlangan mamlakatlarning prognozlashtirish, dasturlash va rejalashtirish borasidagi tajribalari. O‘zbekistonda ijtimoiy-iktisodiy rivojlanishni prognozlashtirish va dasturlash. Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan iktisodiy dasturning ustuvor yunalishlari. Eng muxim tarmok, soxalarni rivojlantirish dasturlari.”Soglom bola yili”davlat dasturining maksad va yunalishlari.

6. Iktisodiyotda monopolizmga karshi siyosat va rakobatni rivojlantirish.

Rakobatning kategoriyasining moxiyati va shakllari. Rakobatlashish usullari.Rakobatning vazifalari va uning bozor iktisodiyotidagi axamiyati.
Rakobatning bozor iktisodiyotini tartibga solishdagi roli. Monopoliya va uning vujudga kelish sabablari. Iktisodiy monopolizm va uning salbiy okibatlari. Davlatning iktisodiy monopolizmga karshi siyosati va uning asosiy yunalishlari, usullari. Rivojlangan mamlakatlarda antimonopol siyosatni amalga oshirilishi tajribalari. O‘zbekistonda davlatning rakobat siyosati. Davlat tomonidan rakobatni kullab kuvvatlash va ragbatlantirish maksadlari xamda yunalishlari O‘zbekiston Respulikasining “Rakobat tugrisida”gi konunining mazmuni va uning monopolistik faoliyatni tartibga solish xamda rakobatni rivojlantirish, ximoya kilishdaga adamiyati. Rakobatni yanada rivojlantirish va ximoya kilishni kuchaygirish yullari.

7.Bozor iktisodistida narxning regulyatorlik vazifasi va davlatning narx xamda inflyasiyaga karshi siyosatlari.

Narx va kiymatning zamonaviy nazariyasi - mexnatning kiymati va kiymatni kayta taksimlash nazariyasining sintezi sifatida. Mexnatning Kiymati nazariyasi va kayta taksimlangan kiymat nazariyalarining zamonaviy nazariyadan farki. Sobik Sovet itgifoki va uning respublikalaridagi markazlashgan-rejali iktisodiyotda narx belgilashning
bozor iktisodiyotidagi narx belgilashdan farki. Davlatning ijtimoiy siyosatida narx belgilashning urni. Bozor iktisodiyotida narx kurinishlari.
Narx va uning bozor iktisodiyotidagi vazifalari.Narxning regulyatorlik vazifasi va uning bozor iktisodiyotini tartiblashdagi axamiyati.Davlatning narx siyosatining maksad va vazifalari.Davlat narx siyosatini amalga oshirishning asosiy usullari vavositalari. Yevropa Ittifoki mamlakatlari, Yaponiya, MDX, mamlakatlari va AQSH da kishlok xujaligi maxsulotlarini narxini boshkarish xususiyatlari. Davlatning inflyasiyaga karshi siyosatining maksadi, usullari.Jaxon moliyaviy- iktisodiy inkirozi sharotida inflyasion jarayonlarning xususiyatlari va uni oldini olish choralari.

8.Iktisodiyotni davlat tomonidan tartibga solishning byudjet-soliksiyosati vositalari.

Davlat byudjeti - davlat moliya fondining asosi va iktisodiyotni davlat tomonidan boshkarishning muxim shakli sifatida. Bozor iktisodiyoti mamlakatlarida davlat byudjeti va YAIM mutanosibligi davlat iktisodiy saloxiyatini kursatuvchi kursatkich sifatida. Davlatning byudjet siyosati.
Axolining ijtimoiy katlami, mamlakat *xudud*lari, iktisodiyot tarmokdari urtasida davlat byudjeti resurslarining taksimlanishi iktisodiyotni davlat boshkaruvi kursatkichi sifatida. O‘zbekiston davlat byudjeti va uning shakllanishi va taksimlanishining xususiyatlari. Solik va uning vazifalari. Solik va iktisodiy usish. Davlatning fiskal siyosati. Solik imtiyozlari aloxida ishlab chikarish turlarini ragbatlantirish vositasi sifatida. Solik imtiyozlarining asosiy kurinishlari: solik krediti, tezlashtirilgan amortizasiya, tovar ishlab chikaruvchilarni ragbatlantirish,
chet el investisiyalarini jalb kiluvchi imtiyozlar, ba’zi ishlab chikarish kurinishlarini soliklardan ozod kilish. O‘zbekistonda solik tizimini yanada takomillashtirish va uning ragbatlantiruvchilik rolini kuchaytirish yullari.

9.Iktisodiyotni tartibga solishda davlatning pul-kredit siyosati vositalari.

Pul va pul muomalasi, pul ga bulgan talab va pul taklifi. Davlatning pul muomalasini tartibga solishi. Pul emissiyasi va uni nazorat kilish.Kredit va bank tizimining bozor iktisodiyotidagi vazifalari. Davlatning monetar siyosati va uning iktisodiyotni tartibga solishdagi ax,amiyati. Pul-kredit siyosati vositalarining iktisodiyotni tartibga solishdagi roli. O‘zbekistonning kredit tizimi.

O‘zbekistonning bank tizimi va uning rivojlanish boskichlari. Iktisodiyotni, biznes va xususiy tadbirkorlikni kreditlash va moliyaviy kullab-kuvvatlash.Rivojlangan mamlakatlarda iktisodiyotni pul-kredit vositalari orkali tartiblash muammolari. Jaxon moliyaviy —inkirozining yuz berish sabablari. O‘zbekistonda jaxon moliyaviy-iktisodiy inkirozning salbiy okibatlarini yumshatishda banktizimining roli. Jaxon moliyaviy- iktisodiy inkirozi xamon davom etayotgan sharoitda O‘zbekistonda bank tizimini yanada mustaxkamlash va rivojlantirish yullari.Pul-kredit tizimini tartibga solishni yanada takomilashtirish yunalishlari.

10.Jamiyatning ijtimoiy soxasi va davlatning ijtimoiy siyosati.

Jamiyat ijtimoiy soxasi, uning tarkibi va jamiyat rivojlanishidagi roli. Ijtimoiy (sosial) siyosat tushunchasining mazmuni. Ijtimoiy yunaltirilgan bozor ikgisodiyoti va ijtimoiy siyosat tushunchalarining uzaro boglikdigi. “Sosial davlat” tushunchasining mazmuni.Ijtimoiy siyosatni amalga oshirishning asosiy chora-tadbirlari. Axoli turmush darajasini oshirish samarali ijtimoiy siyosatning maksadi ekanligi.

Ijtimoiy soxada davlat boshkaruvining shakllari va ulushi. O‘zbekistonda davlatning bandlik siyosati va axolini ish bilan ta’minlash yullari. Daromadlar siyosati va axoli turmush darajasini ustirish. Kam ta’minlangan axolini ijtimoiy ximoyalash. O‘zbekistonda kupli ijtimoiy siyosat mexanizmining va kam ta’minlangan axolini ijtimoiy ximoyalash tiziminingshakllanishi va rivojlanishi.Davlatning ta’lim, soglikni saklash, madaniyat va sport soxalaridagi siyosatining maksadlari va ularni amalga oshirishning yunalishlari. Jaxon moliyaviy-iktisodiy inkirozi sharoitida O‘zbekistonda axolini ijtimoiy kullab-kuvvatlash va turmush darajasini oshirishning ustuvor yunalishlari.

11.Davlatning iktisodiy xavfsizlikni ta’minlash vazifalari

Iktisodiy xavfsizlikning moxiyati va uni ta’minlashning axamiyati. Iktisodiy xavfsizlikning namoyon bulish shakllari. Mamlakat iktisodiy xavfsizligi kursatkichlari indikatorlari. Davlat tomonidan iktisodiy xavfsizlikni ta’minlash maksadlari vazifalari. Iktisodiy xavfsizlikni ta’minlashning ustuvor yunalishlari. O‘zbekistonda ichki ijtimoiy- iktisodiy xavfsizlikni ta’minlashda erishilgan natijalar istikbol yunalishlar. Mamlakatimizda jaxon moliyaviy-iktisodiy inkiroz sharoitida tashki iktisodiy xavfsizlikni ta’minlash masalalari. O‘zbekistonning xalkaro iktisodiy va moliyaviy tashkilotlar, uyushmalar faoliyatida inggiroki bilan boglik iktisodiy xavfsizlikni ta’minlash yullari.Mamlakatning iktisodiy rakobatbardoshligi va iktisodiy xavfsizligini ta’minlashning uzviy boglikdigi.

12.Bozor ikgisodiyotida davlatning makroikgisodiy muvozanatni ta’minlash va inkirozga karshi siyosati

Makroiktisodiy muvozanat va uning bozor ikgisodiyotida namoyon bulish shakllari. Davlatning makroiktisodiy barkarorlashtirish siyosati. Iktisodiy sikl va inkirozlarning kelib chikish sabablari. Iktisodiy inkirozlarning turlari. Global moliyaviy-iktisodiy inkirozining kelib chikish sabablari. Jaxon moliyaviy inkirozi sharoitida O‘zbekistonda makroiktisodiy barkarorlikni ta’minlashda davlat siyosatining ustuvor yunalishlari.Isloxotlarni chukurlashtirish, mamlakatimizni yangilash va modernizasiya kilish, inkirozga karshi choralar dasturining bajarilishi xamda makroiktisodiy muvozanatni ta’minlanishi. Xozirgi davrda global moliyaviy-iktisodiy inkirozning xamon davom etishi sabablari va uning rivojlangan mamlakatlar iktisodiyotiga salbiy ta’sir etishi tendensiyalari. Jaxon moliyaviy-iktisodiy inkirozining O‘zbekiston iktisodiyotiga salbiy ta’sirini yumshatishga imkon bergan omillar. O‘zbekistonning inkirozga karshi choralar dasturining maksadi, yunalishlari va amalga oshirilishi. Global moliyaviy-iktisodiy inkirozi davom etishi sharoitida O‘zbekiston iktisodiyotini barkaror va mutanosib rivojlantirish istikbol yunalishlari.

13.Davlatning tarkibiy-investisiyaviy siyosati

Iktisodiyotning tarkibiy tuzilishi. Iktisodiyot tarkibiy tuzilishidagi siljish va uzgarishlar,ularni belgilab beruvchi omillar. Davlat tarkibiy siyosatining mazmuni, zarurligi va ijtimoiy-iktisodiy axamiyati. Tarkibiy siyosatning maksadi, prinsiplari va yunalishlari. O‘zbekistonda iktisodiyot tarkibiy tuzilishini uzgartirishning zarurligi.

O‘zbekistonda davlatning tarkibiy siyosatining uziga xos xususiyatlari. Chukur tarkibiy uzgarishlarni va iktisodiyotni diversifikasiya kilishni amalga oshirishning asosiy boskichlari va yunalishlari. Investisiyalar va investision faoliyat. Investisiya siyosatining mazmuni va uning davlat iktisodiy siyosatidagi uni- Investisiyasoxasidagi davlatning uzok mudsatli strategiyasi va uning ustuvor jixatlari.O‘zbekistonda davlat investision siyosatining maksadlari va asosiy yunalishlari. Tugridan-tugri xorijiy investisiyalarni milliy iktisodiyotga japb etishni ragbatlantirish.Investision faoliyatni davlat tomonidan kullab- kuvvatlash mexanizmini takomillashtirish masalalari. Axolii jamgarmalarini va korxonalarning uz mablaglarini investisiya jarayonlariga jalb etishni ragbatlantirish yullari.

14.Davlatning agrar siyosati va uning O‘zbekistondagi xususiyatlari

Davlat agrar siyosatining moxiyati va maksadi.Kishlok xujaligi soxasiga davlat arapashuvining zarurligi va ijtimoiy-iktisodiy axamiyati.Kishlok xujaligi ishlab chikarish tarkibini tubdan uzgartirish zarurati. Kishlok xujaligi maxsulotlariga davlat buyurtmasi. Fermerlikni rivojlantirishda davlatning roli. Kishlok xujaligi rivojlanishini davlat tomonidan kullab-kuvvatlashning asosiy yunalishlari.O‘zbekistonda agrar soxada olib borilayotgan isloxotlarning uziga xos xususiyatlari. Agrar soxadagi mulkiy, moliya, narx soxalaridagi xamda yer va suv isloxotlari. Bozor iktisodiyotiga xos agrar-iktisodiy munosabatlarning shakllanishi va rivojlanishi.Agrar soxada xujalik yuritish shakllari. O‘zbekistonda fermer va dexkon xujaliklari faoliyatini davlat tomonidan kullab-kuvatlash yunalishlari. Agrosanoat majmuasi va uni rivojlantirish yunalishlari.

15.Davlatning iktisodiyotda xususiy tarmok va tadbirkorlikni kullab-kuvvatlash siyosati.

Xususiy tarmok va tadbirkorlikning milliy iktisodiyotda tutgan urni xamda ijtimoiy-iktisodiy axamiyati. Biznes va tadbirkorlikni kullab- kuvvatlashda

davlatning mikroiktisodiy siyosati. Davlat mikroikgisodiy siyosatining asosiy yunalishlari. Davlatning xususiy tarmok va tadbirkorlik faoliyatini tartibga solishining usul va vositalari. Davlat tomonidan ishbilarmonlik-biznes uchun amaliy kulay sharoit va muxitning tugdirib berilishi. O‘zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik rivojlanishini ragbatlantirish va kullab-kuvvatlash tizimi.Tadbirkorlik subyektlari xukuklarining ustuvorligi xakidagi prinsipning joriy etilishi. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik rivojlanishini ragbatlantirish uchun berilgan imtiyoz va preferensiyalar.O‘zbekistonda tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari va ularni ximoya kilishda davlat xokimiyati va boshkaruvi organlarining vazifalari. Uzbekistan iktisodiyotida xususiy sektorning ulushi va axamiyatini tubdan oshirish chora-tadbirlari. Xususiy mulk va sektorning ustuvorligini amalda ta’minlash, uni kullab-kuvvatlash va daxdsizligini kafolatlashning istikbol yunalishlari..

16 Davlatning mintakaviy siyosati va xududlar rivojlanishiing istikbollari.

Mintakaviy iktisodiyot. Davlat mintakaviy siyosatining moxiyati, prinsiplari va maksadlari. Iktisodiy xududlarni kompleks rivojlantirish. Xududlarning ijtimoiy-iktisodiy rivojlanish darajalaridagi farklar va ularni tenglashtirish muammolari. Xududlararo mexsat taksimotini okilonalashtirish va ishlab chikarish kuchlarini joylashtirish.Xududlar rivojlanishini davlat tomonidan tartibga solishning ma’muriy va iktisodiy usullari xamda vositalari.Davlatning xududlarni ijtimoiy-iktisodiy rivojlantirish dasturlari.O‘zbekistonda mintakaviy siyosatning uziga xos xususiyatlari. Xududlarni ijtimoiy- iktisodiy rivojlantirish davlat dasturlari va ularni amalga oshirish yullari.Xududlarning rivojlanish darajalarini bir-birlariga yakinlanggirish chora-tadbirlari. Davlatning mintakaviy siyosatini takomillashtirish yunalishlari.

17.Davlatning tabiiy resurslardan foydalanish jarayonlarini tartibga solishi va ekologiya soxasidagi siyosati.

Tabiiy resurslardan foydalanishni boshkarish tizimi va atrof-muxitni saklash. Davlatning ekologik siyosatining shakllanishi. Davlatning tabiatdan foydalanish vazifalari. Atrof-muxnt monitoringi. Ekologik meyorlashtirish. Ekologik standartlar. Davlatning ekologik ekspertizasi. Ekologik lisenziyalashtirish. Ekologik nazorat. Ekologiyani davlat tomonidan ximoya kilishning iktisodiy mexanizmi. Tabiiy resurslar va obyektlarning kadastri. Ekologik moliyalashtirish. Ekologik sugurtalash fondlari. Tabiiy resurslardan foydalanish va atrof-muxitni ximoya kilish jarayonlarini boshkarish buyicha davlat organlarining vazifalari.O‘zbekistonda tabiatdan foydalanish va atrof-muxitni ximoya kilishning u ziga xos xususiyatlari. O‘zbekiston Respublikasining “Ekologik nazorat tugrisida”gi konuni va uning axamiyati. Davlatning ekologik siyosatini takomillashtirish yullari.

18.Davlatning tashki ikgisodiy faoliyatni tartibga solish siyosati.

Tashki iktisodiy faoliyatning asosiy yunalishlari va ularni tartibga solish prinsiplari. Ilmiy asosga ega bulgan tashki iktisodiy strategiya va siyosat. Davlatning tashki iktisodiy siyosati va uning tarkibiy kismlari.Davlatning tashki savdo siyosati. Eksport siyosati.Import siyosati.

Tashki savdoni davlat tomonidan tartibga solish mexanizmi. Davlatning bojxona siyosati va uning maksadi, usullari. Bojxona ishi.Boj tulovlari. Demping va antidemping, eksport va import tovar okimlarini kvotalash. Lisegoiyalash.O‘zbekistonda tashki iktisodiy siyosatning uziga xos xususiyatlari.Tashki savdo siyosatini faollanggirish yullari.

O‘zbekistonning jaxon xujalik tizimiga integrasiyalashuv mexanizmlari. O‘zbekistonning xalkaro iktisodiy tashkilotlarida ishtirok etishini davlat tomonidan tartibga solishi.Mamlakat iktisodiy rakobatbardoshligini ta’minlashda davlatning roli va vazifalari.Davlatning tashki iktisodiy siyosatini takomillanggirish yullari.

III. ***Amaliy mashgulotlari buyicha kursatma va tavsiyalar ((Laboratoriya ishlari), (Seminar mashgulotlari), (Kurs ishi), (Mustaqil ta’lim) o‘quv rejada ko‘rsatilgan turi (nomi) bo‘yicha yoziladi)***

Amaliy mashgulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Bozor Iqtisodiyoti sharoitida davlatning funksiyalari va Iqtisodiy siyosatining maksadlari.
2.Davlat iktisodiy siyosati va iktisodiyotni davlat tomonidan tartibga solishning nazariy asoslari.
3. O‘zbekistonda isloxotlar va davlat iktisodiy siyosatining iktisodiyotni tartibga solish mexanizminnng shakllanishi.
4.O‘zbekistonda davlat mulkini xususiylashtirish va boshkarish-iktisodiyotni tartibga solish vositasi.
5.Ijtimoiy-iktisodiy rivojlanishni dasturlash, prognozlashtirish va rejalashtirish.
6. Iktisodiyotda monopolizmga karshi siyosat va rakobatni rivojlantirish.
7.Bozor iktisodistida narxning regulyatorlik vazifasi va davlatning narx xamda inflyasiyaga karshi siyosatlari.
8.Iktisodiyotni davlat tomonidan tartibga solishning byudjet-solik siyosati vositalari.
9.Iktisodiyotni tartibga solishda davlatning pul-kredit siyosati vositalari.
10.Jamiyatning ijtimoiy soxasi va davlatning ijtimoiy siyosati.
11.Davlatning iktisodiy xavfsizlikni ta’minlash vazifalari
12.Bozor ikgisodiyotida davlatning makroikgisodiy muvozanatni ta’minlash va inkirozga karshi siyosati
13.Davlatning tarkibiy-investisiyaviy siyosati
14.Davlatning agrar siyosati va uning O‘zbekistondagi xususiyatlari
15.Davlatning iktisodiyotda xususiy tarmok va tadbirkorlikni kullab-kuvvatlash siyosati.
16 Davlatning mintakaviy siyosati va xududlar rivojlanishiing istikbollari.
17. Davlatning tabiiy resurslardan foydalanish jarayonlarini tartibga solishi va ekologiya soxasidagi siyosati.
18. Davlatning tashki ikgisodiy faoliyatni tartibga solish siyosati.

Amaliy mashg‘ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o‘qituvchi tomonidan

o‘tkazilishi zarur. Mashg‘ulotlar faol va interfaktiv usullar yordamida o‘tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo‘llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta’lim va mustaqil ishlar.

Mustaqil ta’lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. O‘zbekistonda iktisodiyotni boshkarish va tartibga solish tizimining shakllanishi.
2. Iktisodiyotnitartibgasolishdamonetaristiknazariya va siyosat.
3. Iktisodiyrivojlanishnidavlat tomonidan tartibga solishning neoklassik modeli.
4. Dunyo mamlakatlarining jaxon moliyaviy -iktisodiy inkirozga karshi choralari dasturi.
5. Jaxon moliyaviy-iktisodiy inkirozining Uzbekistan iktisodiyotiga ta’sirini yumshatish va inkirozga kar shi chora-tadbirlar dasturining nazariy konsepsiyasi.
6. Davlat iktisodiy siyosatining mazmuni, prinsiplari va zamonaviy konsepsiyalari.
7. O‘zbekistonda pul-kredit siyosatining uziga xos xususiyatlari.
8. O‘zbekistonda jaxon moliyaiy-iktisodiy inkirozi sharoitida bank tizimini davlat tomonidan yanada mustaxkamlash va rivojlantirish yunalishlari.
9. O‘zbekistonda iktisodiyotni davlat tomonidan boshkarish va tartibga solish tizimini yanada takomillashtirish yullari.
10. Davlat tomonidan iktisodiy xavfsizlikni ta’minlash maksadi va vazifalari.
11. O‘zbekistonda institusional isloxotlar va iktisodiyotni boshkarish davlat tuzilmalarining shakllantirilishi.
12. Jaxon moliyaviy- iktisodiy inkirozi davom etayotgan sharoitda davlatning tashki iktisodiy xavfsizlikni ta’minlash vazifalari.
13. O‘zbekistonning tashki iktisodiy siyosati va xalkaro moliyaviy, iktisodiy tashkilotlarda ishtirokining xususiyatlari.
14. O‘zbekistonning tashki savdo siyosatining ustuvor yunalishlari.
15. O‘zbekistonda monopoliya karshi siyosat va rakobatni rivojlantirish xamda ximoya kilishni yanada kuchaytirish yullari.
16. Davlatning bandlik siyosati va mexiat bozorini tartibga solish usullari.
17. Davlatning daromadlar siyosati va axoli turmush darajasini ustirish yullari.
18. O‘zbekistonda kuchli ijtimoiy siyosati va axolini ijtimoiy Ximoyalash mexanizmini takomillashtirish yullari.
19. Jaxon moliyaviy-iktisodiy inkirozi sharoitida O‘zbekistonda axolini ijtimoiy kullab-kuvvatlash va turmush darajasini oshirishning ustuvor yunalishlari
20. Rivojlangan mamlakatlarda ijtimoiy siyosat soxasidagi tajribalar va ulardan O‘zbekistonda foydalanish yullari.
21. O‘zbekistonda solik- byudjet siyosati vositalari yordamida iktisodiyotni tartibga solish xususiyatlari.
22. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishini davlat tomonidan kullab-kuvvatlash siyosatining yunalishlari.
23. Jaxon moliyaiy-iktisodiy inkirozi sharoitida rivojlangan mamlakatlarda pul-kredit vositalari orkali iktisodiyotni tartibga solish muammolari
24. O‘zbekistonda davlat iktisodiy siyosatining maksad va vazifalari.
25. Milliy iktisodiyotda davlat sektori va uning iktisodiyotni tartibga solishdagi roli.
26. O‘zbekistonda mulkni davlat tasarrufidan chikarish va xususiylashtirishning maksadi, asosiy shakllari va usullari
27. Jaxon moliyaviy-iktisodiy inkirozining okibatlarini tugatishda iktisodiy faollikni ragbatlantirishga karatilgan siyosatning roli.
28. Iktisodiy rivojlanishni boshkarishda davlatning roli xakida zamonaviy nazariyalar.
29. Davlatning ijtimoiy siyosatining maksadi, tarkibi va vositalari.
30. Rivojlangan mamlakatlarda narxlarni tartibga solishning uziga xos xusuisyatlari
31. Milliy iktisodiyotni tartibga solishda davlatning solik-byudjeti siyosati vositalarining roli
32. Solik imtiyozlari orkali iktisodiyotni davlat tomonidan tartibga solinishi
33. O‘zbekistonda solik isloxotlarining ustuvor yunalishlari
34. Jamiyat ijtimoiy soxasi, uning tarkibi va ijtimoiy rivojlanishidagi roli
35. O‘zbekistonda soglikni saklash soxasidagi isloxotlarning ustuvor yunalishlari
36. O‘zbekistonda ta’lim soxasidagi isloxotlarning ustuvor yunalishlari.
37. Jaxon moliyaviy-iktisodiy inkirozi sharoitida O‘zbekistonda bozor muvozanatini ta’minlashda davlat iktisodiy siyosatining roli.
38. Bozor ikgisodiyotida davlatning indikativ rejalashtirishi.
39. Makroiktisodiy muvozanatni mustaxkamlashda xorijiy davlakatlar tajribasi va ularni O‘zbekistonda kullash yullari.
40. O‘zbekiston Respublikasidagi inflyasion jarayonlarning xususiyatlari va davlatning inflyasiyaga karshi siyosati vositalari.
41. Makroiktisodiytartibgasolishning pul-kredit vositalarivamonetar siyosat
42. Ijtimoiy-iktisodiy jarayonlarni davlat tomonidan tartibga solish muammolari
43. O‘zbekiston Respublikasida axolining ish bilan bandligini ta’minlash va ijtimoiy ximoyalash muammolari
44. Davlatning iktisodiy xavfsizlikni ta’minlashining ustuvor yunalishlari
45. Ochik iktisodiyotda muvozanatlilik va davlatning tashki iktisodiy faoliyatni tartibga solish vositalari.
46. Milliyvalyutaning rakobatbardoshliginioshirishdadavlatsiyosati
47. O‘zbekistonda fermer xujaliklari rivojlanishini davlat tomonidan ragbatlantirish yullari.
48. Kishlok xujaligi korxonalari faoliyatini davlat tomonidan tartibga solish va kullab-kuvvatlash tizimi
49. O‘zbekistonda agrar siyosatning maksadlari va vositalari.
50. Davlatning mintakaviy siyosati va xududlarni ijtimoiy-iktisodiy rivojlantirish muammolari.
51. Tabiatdan okilona foydalanishda davlatningekologik siyosatining roli.
52. Davlatning xususiy mulk va tarmokni kullab-kuvvatlash tizimini takomillashtirish yunalishlari.
53. O‘zbekistonda makroiktisodiy barkarorlik va iktisodiy usishni ta’minlash

	masalari 54. O'zbekistonda kimmatli kogozlar bozorini davlat tomonidan tartibga solinishi. 55. O'zbekistonda sanoat siyosati va sanoat rivojlanishining ijtimoiy-iktisodiy muammolari 56. O'zbekistonda investisiya siyosati va iktisodiyotda tarkibiy uzgarishlarni amalga oshirish yullari. 57. Xususiy sektorning investision faolligini oshirishni davlat tomonidan ragbatlantirish yullari va vositalari. 58. O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishni davlat tomonidan ragbatlantirish mexanizmini takomillashtirish. 59. Tabiiy monopoliyalarni davlat tomonidan tartibga solinishi. 60. Pul muomalasini davlat tomonidan tartibga solinishi. 61. Davlatning valyuta siyosati va uning iktisodiyotni tartibga solishdagi roli. 62. O'zbekistonda tashki iktisodiy siyosatning maksadlari va amalga oshirish vositalari. 63. O'zbekistondasugurtabozoriningdavlattomonidantartibgasolinishi 64. Xorijiy investisiyalarni davlat tomonidan tartibga solinishi 65. Xududlarning ijtimoiy iktisodiy rivojlanishini davlat tomonidan tartibga solinishi 66. Milliy iktisodiyotni tartibga solishda davlat dasturiy rivojlantirish usulidan foydalanishi. Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimoq qilish tavsiya etiladi.
3.	**V. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalari** **Talaba bilishi kerak:** bozor ikgisodiyotining uzini uzi tartibga solishi mexanizmining kamchiliklari, salbiy okibatlarga,ya'ni inkirozlarga olibkelishi mumkinligi, bozor iktisodiyotini davlat tomonidan tartibga solishning zarurligi. davlatning ikgisodiy vazifalarini, davlat ikgisodiy siyosatining va iktisodiyotni davlat tomonidan tartibga solishning nazariy asoslarini, bu boradagi turli nazariy konsepsiyalarni, davlat ikgisodiy siyosatining va iktisodiyotni davlat tomonidan tartibga solish shakllari, usullari va vosita (dastak)larini *bilishi* kerak; O'zbekistonda mustakillik yillarida amalga oshirilgan isloxotlar natijasida iktisodiyotni davlat tomonidan tartibga solish mexanizmining shakllantirilganligi xamda uning uziga xos xususiyatlarini; davlat ikgisodiy siyosatining maksad va vazifalarini, davlat mulkini xususiylashtirish va boshkarishning iktisodiyotni davlat tomonidan tartibga solishdagi urni va axamiyatini urganishi, davlat mulkini xususiylashtirish va boshkarish samaradorligini aniklash; ijtimoiy- iktisodiy rivojlanishni dasturlash, prognozlash va rejalashtirish shakllari va usullari tugrisidagi *bilim va kunikmalariga ega bulishi kerak;* -davlat iktisodiy siyosatida iktisodiyotni davlat tomonidan tartibga solishning byudjet-solik, pul-kredit vositalarii kullash; ijtimoiy soxani boshkarish, ijtimoiy jarayonlarni tartibga solish usullarini; davlatning mamlakat iktisodiy xavfsizligini ta'minlashi indikatorlarini taxdil kilish; jaxon moliyaviy- iktisodiy inkirozi davom etayotgan sharoitda kupgina rivojlangan mamlakatlarda yuz berayotgan jarayonlarga baxo berish; O'zbekistonda iktisodiyotnimodernizasiya kilish, texnik va texnologik yangilash asosida barkaror, mutanosib usishni ta'minlashning ustuvor yunalishlari buyicha ilmiy asoslangan xulosa va takliflarni xamda amaliy tavsiyalarni ishlab chikish kunikmalariga va *malakalariga ega bulishi kerak;*
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** ma'ruzalar; interfaol keys-stadilar; seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); guruhlarda ishlash; taqdimotlarni qilish; individual loyihalar; jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	**VII. Kreditlarni olish uchun talablar:** joriy, oralik nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriklarni bajarish, yakuniy nazorat buyicha yozma ishni
6.	**Asosiy adabiyotlar** 1. Abulkasimov X,.P. Makroiktisodiy tartibga solish va O'zbekistonning barkaror rivojlanishi.- TIAkayoyegtiua, 2011.-186 beg. 2. Abulkosimov X-P. Iktisodiyotni tartibga solishning bozor va davlat mexanizmlari.-T.:Akayepnua,2012.- 455 bet 3. Gosudarstvennoye regulirovaniye rinochnoy ekonomiki.Avtorskiy kollektiv pod. ruk. prof. V. I. Kushlina. M. *Ekonomika, 2000 g.* 5. Grisyuk T. "Gosudarstvennoye regulirovaniye ekonomike" 2005g. 6. Malikov T.S., Jalilov P.T. Byudjet - solik siyosati.-T.: Akademnashr, 2011. 7. SHaxmatov F. Gosudarstvo i ekonomika: osnovi vzaimodeystviY. - Moskva: Ekonomika, 2000. **Qo'shimcha adabiyotlar** 1. Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalkimiz bilan birga kuramiz. - T.: Uzbekistan, 2017. - 488 b. 2. O'zbekistan Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-sonli "O'zbekistan Respublikasini yanada rivojlantirish buyicha xarakatlar strategiyasi tugrisida"gi Farmoni. www.lex.uz. 3.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-sonli "2022-2026 yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. www.lex.uz. **Axborot manbaalari** www.gov.uz — O'zbekiston Respublikasi hukumat portali. www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.

	www.tradingeconomics.com - ekonomicheskiye pokazateli
7.	**Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.**
8.	**Fan/modul uchun ma'sular:** **Xamrayeva Sayyora Nasimovna**-QarMII, Innovatsion iqtisodiyot kafedrasi mudiri, iqtisodiyot fanlari doktori, professor **Ergashev Raxmatulla Xidirovich**- QarMII, Innovatsion iqtisodiyot kafedrasi mudiri, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
9.	**Taqrizchilar:** **Ochilov Akram Odilovich** -QarDU, Iqtisodiyot kafedrasi mudiri, iqtisodiyot fanlari doktori, professor **Ravshanov Abdisalom Dusiyorovich** - QarMII, Innovatsion iqtisodiyot kafedrasi prov. v.v.b., i.f.n.